

Bog anmeldelser.

Kubiktabeller for rundt Træ, Planker, Bræder og Lommer
af Overforster Dahlstrøm. Kjøbenhavn. 1868.

Vor Literatur er, som bekendt, særdeles fattig paa selvstændige forstlige Arbejder, og hvad, der heraf foreligger, er ligesaa ubetydeligt i Kvalitet som i Kvantitet. I Tydskland havde man tidlig faaet Øjnene op for, at en blot og bar Experimenteren, saaledes som Pragis i og for sig kan give den, slet ikke eller i alt Fald kun sent og usikkert førte til noget Fremstridt i Skovbruget, men at man kun igjennem en videnskabelig Behandling af alle de Problemer, der fremstillede sig, og en samtidig Hensyntagen til Resultaterne af de Videnskaber, hvortil Forstvidenskaben naturlig støtter sig, kunde vente at finde Vejen til de Forandringer, som Tidens Fordringer nødvendig gjorde. Skovbrugskunst var ikke længer nok i og for sig; Videnskaben maatte træde til og lyse Kunsten frem. — En særdeles rig og i mange Retninger fortrinlig Literatur har Tydskernes forstvidenskabelige Stræben ført med sig; Forfatterne have ikke blot været Theoretikere, men ogsaa praktiske Folk, der have erkjendt, at Skovbrugerens Virksomhed ikke er bundet alene til Tjenesteforretningernes Udførelse, men at der ogsaa udenfor det dagligdags Trivielle er mangt et Maal at stræbe hen til for Skovens Bedkommende, saasandt som der gives en Forstvidenskab.

Vi tro nu ikke at kunne slutte fra Forstlitteraturens Udviklingsstrin i et Land til Skovbrugets sammefteds, men vi tør vel paasta, at Tydslands rige forstlige Literatur i alt Fald tydeliggjør en levende Interesse for Skovvæsenet ikke alene hos de mange Forfattere, ikke alene hos Skovbrugere, men ogsaa udenfor disses snævrere Kredse hos Befolkningen; uden dette havde den tydske Forstliteratur ikke naaet sit nuværende Omfang, da samtlige Skovbrugere alene ikke vilde have været istand til at skaffe fornøden Afsetning paa den Masse af Skovbrugsliteratur, der stadig kommer frem.

Stedet er ikke her for en nøjagtigere Undersøgelse af Aarsagerne til, at vi hidtil aldeles have savnet originale literære forstlige Arbejder; vi skulle blot i Almindelighed bemærke, at et saadant vilde have svært ved at komme frem hos os, da dets Udgivelse formedelt dets ringe Afsettelighed kun vilde medføre Pengetab for Forfatter og Udgiver; i alt Fald vil man kun kunne vente en videre Udbredelse for saadanne Arbejder, der ikke behandle rent forstlige Emner, og som derfor kunne være af Interesse, være praktisk anvendelige for andre end Skovbrugere alene.

Et Arbejde, der gaaer i den sidst antydede Retning, er i denne Tid fremkommet, idet Hr. Overførster Dahlstrøm har udgivet Kubiktabeller for rundt Træ, Bræder, Planke og Tømmer. Vi havde vel hellere ønsket at see en Besvarelse af et eller flere af de mange brændende forstlige Spørgsmaal, der i Øjeblikket staa paa Dagsordenen, især af en saa erfaren og dngtig Skovbruger som Hr. Dahlstrøm; dog maa vi indrømme, at Trangen til et omfattende og paalideligt dansk Tabelværk til Indholdsbestemmelse af Træ, især i utildannet Tilstand, er saa betydelig, at selv et Forsøg paa at afhjælpe Manglen maatte være Tak værd.

Administrator Hoskjærs Tabeller for tildannet og rundt Træ er et godt og findrigt Arbejde, der har en fortjent Udbredelse, og især har Betydning for Træ- og Tømmerhandlere etc.; til Indholdsbestemmelse af større Stammer vil Tabellen

derimod ikke kunne bruges uden nogen Besvær, da den i saa Henseende er for snævert begrændset.

For et Par Aar siden udgav Tømmerhandler Meldola sin praktiske Vejledning for Træ- og Brændehandlere; i denne forefindes Kubiktabeller for Løvtræ samt for runde Savntræklodse og Naaletræer; disse sidste vil Forfatteren have udmaalt efter Regleformlen, idet han angiver deres Indhold lig med en Treiedel af en Cylinder med samme Højde og Grundflade som Træet; naar undtages denne Fejl, er Bogen iøvrigt ret brugbar, forsaavidt ingen større Nøjagtighed udfordres, og den har ogsaa vundet en ikke ubetydelig Udbredelse.

Af fremmede Tabeller findes her flere i Brug. Nogle foretrække Cottas, Andre Königs, Andre Burchhardts eller Preßlers; ingen af dem er imidlertid trængt igjennem overalt. Det var derfor ønskeligt for os at faae et Tabelværk, der ved sin Brugbarhed kunde vinde almindelig Udbredelse, saameget mere som det dog var en Begyndelse til at befri os fra det Trykkende i altid at skulle ty til fremmed især tydske Literatur paa forstligt Omraade.

Forinden vi give os isærd med at undersøge, hvorvidt Overførster Dahlstrøms Bog vil være istand til at svare til sin Hensigt, maa vi bemærke, at vi ikke have anseet det for vor Sag at gaa i Detail med Undersøgelsen af Beregningernes Paalidelighed; ved Prøveregninger, foretagne hist og her, have vi ingen Fejl fundet. Vi skulle derimod see at komme paa det Rene med, hvorvidt Planen for Tabellerne, disses Indretning og Begrændsning er saadanne, at man deraf tør slutte til deres Brugbarhed.

Tabel IV, beregnet for Bræder, Planter og Tømmer ansee vi for Bogens væsentligste og heldigste Del. Den Maade, paa hvilken Forfatteren har indrettet denne Tabel, har bevirket, at han ikke har kunnet undgaa en Del Gjentagelser for Sortimenter, hvis Form vel er forskjellig, men hvis Indhold dog er ens, da det er bestemt af de samme Faktorer; disse Gjentagelser findes ikke i Høstjærs førnævnte Bog, idet vi der kun

have en Angivelse for de 3 Kombinationer, som Dimensionernes indbyrdes Omblytning kunne medføre; dog dette skal ikke være nogen Anke mod D's Tabeller, da deres Anvendelighed intet Skaar har lidt ved den noget større Vidtløstighed.

Et ubestrideligt Fortrin fremfor de hosfjærste Tabeller have de dahlstrømste derved, at de angive Indholdet af Sortimentet indtil 2" 's Tykkelse for Tykkelsesdifferentser af $\frac{1}{4}$ " og Brede-differentser af $\frac{1}{2}$ ", af Sortimentet indtil 5" 's Tykkelse for Brede-differentser af $\frac{1}{2}$ " og af Sortimentet indtil 8" 's Tykkelse for Tykkelsesdifferentser af $\frac{1}{2}$ ".

Tabellen er endvidere gjort endnu fuldstændigere, ved at der gives Anvisning til paa en nem Maade at finde Indholdet af saadanne Sortimentet, hvis Dimensioner maatte falde mellem de Dimensioner, for hvilke Indholdet ligefrem er anført.

Indretningen af Tabellen er letfattelig og kan ingen Anledning give til Misforstaaelse; dens Brug fordrer ingen særlige Forkundskaber, og den vil derfor kunne anvendes af Enhver. Vi skulle kun gjøre en Bemærkning, der forøvrigt gjælder hele Tabelværkets formelle Indretning, den nemlig, at Streger paa tværs af Kolumnerne i passende indbyrdes Afstand betydelig vilde have lettet Benyttelsen, da Djet, saaledes som Bogen nu er indrettet, ofte har Møje med at finde det til de givne Dimensioner søgte Indhold.

Angaaende Tabellens Udstrækning ere vi ikke sagkyndige nok til at turde fælde nogen afgjørende Dom. Der er vel nok til Skibsbygning Brug for store Sortimentet, hvis Brede er mere end 3" over Tykkelsen; dog ere de sjældne og forekomme neppe i Handelen. Til Indholdsbestemmelse af Røgter, Bræder, Planter og alt kantet, lige Lømmer er Tabellens Begrænsning vid nok. Vi skjønte derfor ikke rettere, end at Tabel IV i det Hele taget vil kunne tilfredsstillende, hvad der med Billighed kan forlanges.

Tab. I til III give Anvisning til Udmaaling af Træer paa Roden, hele Stammer eller afdelte Dele af samme. Tab. I angiver Indholdet af Regler med Diametre fra 1" til 48" og

Højde fra 5'—140'. For selve Indholdsbestemmelsen er det ligegyldigt, om vi lægge Cylindren, Halvcylindren eller Keglen etc. til Grund for Beregningen, naar vi blot reducere med det rette Forholdstal, men det forekommer os dog, at praktiske Hensyn tale for ikke at vælge Keglen. Ved et overfladist Blik paa Stammeformen vil man nemlig let fristes til at antage den for at stemme nærmest overens med Keglens Form og derfor beregne Træet som en Kegel. At denne Beregningsmaade medfører en betydelig Fejl, behøve vi vel ikke at paavise. Vi vide, at Forfatteren har tænkt sig Benyttelsen af Tab. I i Forbindelse med Formtal, men det forekommer os ikke at fremgaa tilstrækkelig tydelig af den Anvisning, der i Forordet gives til Tabellernes Benyttelse. Side III hedder det nemlig: „I Tilfælde, hvor der fordres høj Grad af Nøjagtighed f. Ex. ved Tilvæxtberegninger, vil hverken denne eller overhovedet nogen Tabel kunne afgive betryggende Garanti for Paalidelighed; man maa derfor i Tilfælde af ovenberørte Natur anstille sammenlignende Maalinger i Band for at finde det Forholdstal, hvormed man skal multiplicere det i Tabellen fundne Indhold for at faae det virkelige Kubikindhold ud.“ Den Slutning ligger da ikke fjern, at man, hvor stor Nøjagtighed ikke behøvedes, kunde slaa sig til Ro med Kegletabellens Resultater. Side V staaer der: „Selv af Maaletræerne er det egentlig kun Rødgranen og Edelgranen, der i en ældre Alder bibeholde Kegleformen.“ Kubikindholdet for Rød- og Edelgranen igjennem alle Aldre og for de øvrige Maaletræer i Ungdommen skal altsaa med tilstrækkelig Nøjagtighed kunne beregnes ved Kegleformlen. Saaledes kan Tabellen misforstaaes, og saaledes vil den blive misforstaaet i alt Fald af ikke Sagtyndige, indtil Forfatteren ved et Par Exempler oplyser, hvorledes han vil have Tabellen anvendt. Vi frygte denne Misforstaaelse især for Maaletræernes Vedkommende, saameget mere som den fejlagtige Anskuelse om bemeldte Træarters rene Kegel-form allerede ifølge Melodias Bog har faaet Indpas hos Flere.

Hvor der maatte stilles større Fordringer til Indholdsbestemmelsens Nøjagtighed, anbefaler Forfatteren med fuld Føje Tabel II, der angiver Indholdet af Cylindre fra 1'—16' lange og 1—72" i Diameter; denne snævrere Begrænsning med Hensyn til Længden, der ved længere Klodse vilde medføre, at de maatte maales i flere Stykker, har bevirket, at Forfatteren har givet en Tabel for større Længder, beregnet efter Kegletrunkusformlen. Ved Udarbejdelsen af denne Tabel ere de Diametersammensætninger, som hyppigst fandtes ved Prøvemaalinger, lagte til Grund for Beregningen. Indholdet findes angivet for Længder fra 17—40' og for Diametersummer fra 6"—72". Forfatteren har altsaa ment, at den Forskjel, der kan finde Sted mellem forskellige Træklodfers øverste og underste Diametre, naar disses Sum er den samme, er for ubetydelig til at kunne udøve nogen væsentlig Indflydelse paa Indholdet for samme Længde (mellem 17 og 40'). Vi ere fuldstændig enige med Forfatteren heri, og skulle kun indvende mod Tab. III, at dens Indhold for de fleste Træarter vil blive lidt for lavt; dog Fejlen bliver jo langt mindre end ved Beregningen af hele Træets Indhold som Kegle, og den vil derfor være temmelig betydningsløs for Anvendelsen.

Bogen er udkommen hos Hoffensberg & Schwark's Efterfølger; den har en passende Udstyrelse, og sælges til en forholdsviis billig Pris, naar Hensyn tages til det betydelige Arbejde, den har medført saavel for Forfatteren som for Udgiveren.

W.

Torv og Torvdrift, af Forstmaster P. Chr. A. Sbjørnsen. Kristiania. Stensballe's Forlag.

Skvad der hidtil skriftlig er fremkommet her i Landet eller i Norge om denne Sag er dels meget lidt, dels meget ufuldstændigt og ofte værdiløst; — Professor Stenstrups og afdøde Dr. Baupells interessante Undersøgelser af Torvedan-

nelsen og Tørvemosernes Fremvæxt og Docent Holms Afhandlinger om Tørvedriften danne naturligtvis en Undtagelse herfra.

Derfor vil ovennævnte Bog, skjøndt den er udarbejdet for norske Forhold og norske Læsere, ogsaa udfylde et Savn hos os. At den behandler Sagen paa en tydelig, temmelig fuldstændig og velordnet Maade, derfor borgede paa Forhaand Forfatterens Navn, og da Bogen er udkommet efter Foranstaltning af den norske Regjerings Indredepartement, har dette sat ham i Stand til at illustrere Texten med en Mængde oplysende Træsnit.

Tørvedriften har gjort kjendelige Fremskridt her i Danmark i den sidste Snæs Aar, og det ikke blot paa Grund af den store Indvandring om Sommeren af Hannoveranere og Westphalere, men ogsaa ved den omhyggelige Benyttelse og Bearbejdning, der bliver Tørven til Del i de Egne af Landet, hvor dens Værdi særlig er steget i de sidste Aartier, paa Grund af den sølelige Mindsten i Tørvemoserne. Det er navnlig ved de Vint, som Bogen yder til en Forbedring af de allerede benyttede Fremgangsmaader, at den vil kunne være af Nytte for os, thi en Maaftintilvirkning af Tørv i det Store er endnu saa usikker og mislig, at der ikke uden stor Varsomhed kan raades til at forsøge den. Forfatteren har ogsaa erkjendt dette og derfor kun offret Maaftintilvirkningen en ringe Plads; dog tro vi, at han, hellere end at omtale den maaftinmæssige Veltning, Malning og Presning af Tørv, skulde have yderligere omtalt Fremgangsmaaden ved det af ham nævnte Fabrik ved Derrylea i Irland, hvor der intet Vand sættes til den raa Tørvemasse, men denne formes og presses i tør Tilstand, thi dette er dog vist den eneste Vej, ad hvilken Maaftintilvirkningen med Tiden kan ventes at naae til et praktisk økonomisk Resultat.

Landtmannabhugnader, hufvudsakligen för mindre jordbrukt, af Ch. Em. Pöfvenskiöld. Stockholm. P. A. Norstedt & Söner's Forlag.

Forfatteren har tidligere udgivet Bygningstegninger for større Gaarde. Af Staraborgs Låns kongl. Hushållningsfällskap blev han derpaa opfordret til ogsaa at udgive saadanne for mindre Jordbrug. Han fulgte Opfordringen og forelagde sit Arbejde foruden for andre Autoriteter ogsaa for en Komite nedsat i dette Djemed af det kgl. Landbrugsakademi. Denne Komite udtalte sig rosende om det og anbefalede dets Udgivelse. Denne er nu paabegyndt, og 3 Hefter ere udkomne. Det er et ualmindelig smukt udstyret Værk med en stor Mængde smagfulde og gode Udkast til Byggeplaner og en rig Samling af Detailtegninger. Det omfatter Arbejderboliger, Lader, Mejerier, Stalde, Kornmagasiner, Korn tørringshuse, Faarehuse, Svinehuse, Hønehuse, Redstabssture, Smedier, Villaer og sluttelig Vandpumper, Priveter m. m. Hver gives en stor Samling af Arbejderboliger, Stalde og Lader. Foruden de Beskrivelser, der ledsage hver Plan, slutter der sig til Værket, men med særskilt Paginering, en lille Bygningslære eller Samling af Byggregler. Vel er der stor Ulighed mellem det Byggemateriale, der fornuftigvis anvendes i Sverig og her; men ikke desto mindre bør Værket ogsaa vinde Udbredelse her baade paa Grund af den Rigdom paa Ideer og de nyttige Vink, som det indeholder, og paa Grund af den Smagfuldhed, hvormed saavel de enkelte Tegninger som hele Værket er udstyret. — Hvert Hefte koster 72 β dansk.

Kortfattet Vejledning til Landmaaling og Nivellering af Landmaaler og Adjunkt F. W. Johnson.

Dette er en særdeles god lille Bog, der paa et Par Afdels giver en kort, men klar og fyldestgjørende Vejledning i at opmaale, affætte, beregne og inddele Markerne og i at foretage almindelige Nivellements og beregne Jordflytningsarbejder, dels tillige gjør Læseren bekendt med Fremgangsmaaden ved Jorders Udstykning, Hartkorns Fordeling samt Draining. Foruden de vel udførte Kort og Planer, der ere heftede bag i Bogen, indeholder den ogsaa nogle Øvelses-Opgaver. Disse

Opgaver ere vel valgte, og dette gjør Bogen særlig skiftet som Lærebog ved Landhøstskolerne, ligesom den i det Hele taget paa Grund af sit klart fremsatte og vel afpassede Indhold særlig kan anbefales til Landmænd, der skulle have et eller andet af de omhandlede Arbejder udførte.

Comme- og Noteringsbog for Landmænd af P. Holt.
Kolding. Wisbechs Forlag.

Af denne Bog er udkommet 3 Aargange, og Tilføjn-
gerne og Forbedringerne i hver ny Udgave vidne paany om
Udgiverens Bestræbelse for at gjøre Bogen saa praktisk nyttig
for Landmændene som mulig, ved kortelig at sammenstille en
stor Mængde Oplysninger, som de stadig have Brug for, men
som de enten ikke eller kun med Besvær ad anden Vej kunne
skaffe sig, og ved tillige at indeholde en Del velordnede Ta-
beller til den daglige Regnskabsførelse over Daglejere, Indtægt,
Udgift, Gødning, Udsæd, Høst, Korn- og Mejeriudbyttet o. s. v.
I hver Aargang findes desuden af Auditor Dahlerup med-
delt en kort Oversigt over de i Aarets Løb udkomne for Land-
mændene vigtigste Love, hvilket maa ansees for et særdeles hel-
digt Hjælpe middel til lidt efter lidt at skaffe Lovene Indgang
i Befolkningens Bevidsthed.

Dansk Landbotidende, udgivet af E. Møller-Holst og
Hertel, har i det Par Aar, den er udkommet, vundet for-
tjent Anerkjendelse. Planen for den er ved Siden af en po-
pular Behandling af Landøkonomien at fremdrage sociale, øko-
nomiske og humanistiske Emner, der ere af ikke mindre Betyd-
ning for Befolkningens Velvære, og som Læserne af de større
Landbrugs-Tidskrifter maa skaffe sig ad andre Veje. I de
nævnte Retninger har den indeholdt mange fortræffelige Bi-
drag, navnlig fra en Del yngre intelligente Skolelærere. En
klar og livlig Fremstilling og en vel afpasset Værling af Stof
gjør den til en Bog, der ikke bør savnes i noget Sognebiblio-

thet, og som de større Gaardejere ville gjøre vel i at give Plads paa Folketuens Boghylde.

Tidskrift for Veterinærer, udgivet af Lektorerne ved den kgl. Vet. og Landbohøjskole, Professorerne H. Bendz og H. Bagge. Kbhvn. Gyldendalske Boghandel. 5te Bind 1867. 6te Bind 1868.

Om Byggeplaners Udarbejdelse, navnlig med Hensyn til større Avlsbrug, af Landinspektør B. A. Klein. Udgiven af det kgl. Landhusholdningselskab.

Praktisk Vejledning for den vordende Bygmester, nærmest med Hensyn til Beregning af Omkostningerne ved Udførelsen af en projekteret Bygning, af Arkitekt G. Hoffmann. 2det Dplag. Kbhvn. Fr. Woldikes Forlag.

Årsberetning om det kgl. Landhusholdningselskabs Forhandlinger i Året 1867, samt en Rejseberetning, trykt som Manuskript, af Landbrukskandidat M. Koføed, om det skotske Agerbrug. Kbhvn.

Beretning om det danske Hedeselskabs Foretagender i 1867, samt Arbejdsplan for 1868. Aarhus. 1868.

Geografiske Billeder fra Heden af Ingeniørkaptajn E. Dalgas.

Disse livlig tegnede Billeder ville utvivlsomt vække og styrke den Interesse for Hederne og deres Benyttelse, som Forfatteren saa meget har bidraget til at fremkalde i de sidste Åar. Det første Hefte, der udkom ifjor, omhandlede Lerhederne, det bakkede Kullestenssandparti og Sandfladerne, og det i Slutningen af 1ste Hefte udtalte Øste om en Skildring af Forholdene paa Bakkeøerne i Hederne er nu indfriet ved det

foreliggende 2det Hefte, der tillige ledsages af et Kort over de vigtigste Hedebrækninger i Sjælland.

Haandbog for Husmødre af Bøndestanden, af Augusta Nielsen. Kbhvn. 1868. D. Wroblewskys Forlag.

Det er den Bog, der sammen med 9 andre Manuskripter indgaves som Konkursarbejder til den af det Classenske Fideikommiss udfatte Prisopgave paa 300 Rd. for den bedste Haandbog for Husmødre af Bøndestanden. En af det kgl. Landhusholdningsselskab nedsat Komite til at bedømme de indkomne Arbejder udpegede enstemmig den ovennævnte som den bedste, baade hvad Form og Fremstilling angaaer, og som værdig til at vinde den udfatte Præmie og at offentliggøres efter at enkelte mindre Affnit vare blevne omarbejdede i Henhold til de af Komiteen vedføjede Bemærkninger. Bogen udfylder i Virkeligheden ogsaa paa en heldig Maade det Savn i vor Literatur, som den nævnte Prisopgave tilsigtede at afhjælpe.

Den danske Husmoder, en Vejledning for mindre Husholdninger paa Landet. Kbhvn. Den Gyldendalske Boghandel.

Nogle af de Anvisninger, denne lille Bog indeholder, ere lidt forældede, f. Ex. flere af dem om Vass og Mejerivæsenet, eller noget mangelfulde, som f. Ex. om Slagtning, Syltning og Bøstøbning; men en Husmoder, der ej er aldeles ukjendt i Husvæsenet, vil den være af Nytte, fordi den jævnlig indeholder praktiske Vink, der faae forøget Værd, ved at man overalt faaer Indtrykket af, at det er en dygtig, ordentlig, erfaren, ældre Husmoder, der meddeler dem.

Norsk Landmandsbog for 1868, udgivet af P. Chr. Asbjørnsen. Kristiania. Jacob Dnhwads Forlag.

Norges landøkonomiske Literatur er vel ikke stor, naar dertil kun henregnes de Bøger, der udelukkende omfatte Jordbruget og dets Binaringer, men i populære Tidsskrifter, Folkeblade og i hele Dagpressen finde vi næsten bestandig de

til Jordbruget knyttede økonomiske og sociale Spørgsmaal dragne frem, drøftede, bekæmpede og forsvarede med en Varme, et Liv, en Friskhed, der særlig maa gjøre et velgjørende Indtryk paa os Danske, hos hvem den landøkonomiske Debat er saa sparsom og ofte saa mat. Og om end Landbosforholdene jo ere meget afvigende der og her, saa er det dog baade interessant og nyttigt at følge disse Forhandlinger paa et eller andet socialt Landbospørgsmaals Omraade (som f. Ex. Om Arbejderens Stilling, Husmandsvæsenet, Udvandringen, Græsbrug kontra Kornbrug, Skovbrug og Skovrov o. lg.), thi dels ere Befolkningernes Grundkarakter i Hovedtrækkene den samme, og dels ere de ældre Love, hvorpaa Sagernes hidtidige Ordning for en væsentlig Del støtter sig, nogenlunde fælles i begge Lande. Det vil jo nu ganske vist kun højst undtagelsesvis være gjørligt for den danske Landmand at følge denne Side af Norges landøkonomiske Literatur, og vi have blot nævnet den, fordi det maa glæde at høre, at vort Broderrige med en saadan Varme og Alvor behandler alle Spørgsmaal, der staa i Forbindelse med Jordbruget, skjøndt kun en forholdsvis mindre Del af Befolkningen direkte er henvist til at leve af det, men derimod skulle vi ganske særlig henlede vore Læseres Opmærksomhed paa den saakaldte „Norske Landmandsbog“, hvoraf der aarlig udkommer et lille Bind til den billige Pris af omtrent 4 K 4 B , og som med Undtagelse af saa Afhandlinger egner sig ligesaa godt for danske som for norske Forhold, — ja vi kunne endog sige, at den ligesom udfylder et Savn, som ofte er fremhævet for vor Literaturs Bedkommende, idet den gennem større og med megen Dygtighed skrevne Afhandlinger populært behandler Emner af ren praktisk Karakter.

Første Bind af denne Landmandsbog blev udgivet 1865 af den dygtige og begavede Agrikulturkemiker ved Nas højere Landbrugsstole Anton Rosing, der i Løbet af nogle saa Aar erhvervede sig fortjent Anseelse ej mindre ved den Dygtighed og Varme, hvormed han, trods sin Sygdom, røgte sit Lærereembede, end ved den livlige, klare og kvikke Maade, hvorpaa

han førte Pennen, saa han fra Sngesengen udsendte en Del høist læseværdige Afhandlinger. Han udgav 3 Aargange, inden Døden kaldte ham bort (d. 29de Marts 1867), og det bedste Bevis paa disses Værd er, at de udkom i flere Oplag, og at enkelte af Aargangene endog bleve affatte i omtrent 5000 Exemplarer. Efter hans Død har Forlæggeren formaaet den berømte Samler af de norste Folkeeventyr Forstmæster P. Chr. Asbjørnsen til at overtage Udgivelsen, og den foreliggende Aargang for 1868 indeholder foruden et af Udgiveren med Kjærlighed tegnet Bivsbillede af Anton Rosing tillige: Remien som Undervisnings- og Dannelsesmiddel for Landmænd, af A. Rosing; om Bezelbruget, af P. D. Boyesen; om Torden og Lynild, af Prof. Christie; om Flødeaffætning, af Forvalter Aaser; om Fællesskab og Udftiftning, af Landbrugs-kandidat Egvind Dahl; lidt om vore Ferskvandsfisteriers lovmæssige Ordning, af Hetting; om Mælkebruget især med Hensyn til Aftjølingsmetoden, af Direktør Dahl; om Hejmdalsmyrene, af Prof. Dr. Kjerulf og Forstmæster Asbjørnsen, samt nogle Smaaafsnit. Af disse Afhandlinger skulle vi særlig fremhæve den af Direktør Dahl, i hvilken han meddeler nogle meget interessante Forsøg med de forskjellige Mejerisystemer, det holstenste, det gussanderste og Aftjølingsmetoden (den schwarzste) og kommer herefter til følgende Resultat:

„Efter den Erfaring, jeg i Løbet af fire Maaneder har erhvervet mig, vover jeg at udtale, at Aftjølingsmaaden er den bedste af alle hidtil kjendte Fremgangsmaader for Mælkens Behandling, og det ikke alene for den egentlige Mejeribedrift eller Mælkebruget i det Store, men ogsaa for Mælkebruget i det Smaa eller den private Husholdning og for Mælkehandelen. Det er ogsaa min Overbevisning, at Aftjølingsmetoden med Tiden vil blive almindelig antagen overalt, hvor der er Tilgang paa Is eller kolde Rilder, thi uden synderlig stor Bekostning kan den nyttes overalt; og Sjældhold, Sturing og Rengjøring er ved denne endda let-

tere, simplere, mindre tidsspildende endog end ved den Gussanderste Methode; ikke at tale om de øvrige.

En stor Binding ved denne Fremgangsmaade er det, at man aldrig er udsat for at faae sur Mælk. Har man ikke samme Dag Brug for den stummede Mælk til Ystning eller a. dsl., kan den efter Stumningen staa i flere Dage, uden at surne, og har man i et mindre Mælkebrug for lidet Mælk for Dagen til at yste Ost af en vis Størrelse, lader man den kun blive staaende i Vandbadet, til man har samlet nok. For Mælkehandlere, som sælge fin Mælk til fjernere Steder, har det hidtil, især i Sommermaanederne, været meget vanskeligt at skaffe frem Mælk, som ikke var sur eller syrlig. Men naar den nu først engang er affjølet, holder den sig godt, og kan føres lange Veje, inden den bliver saa stærk ophedet, at Syredannelsen kan begynde. Mælkehandlere i Byerne have ogsaa i Affjølingsmetoden et Middel til at holde baade Mælk og Fløde uforandrede i lang Tid.

Den Ost, der tilvirkes af affjølet Mælk, bliver ogsaa bedre og har aldrig den Tilbøjelighed til at tage Stade under Modningen, som ellers meget let hænder. Kjørnemælken efter den sødkjærneede Fløde kan ogsaa med Binding nyttes til Ystning og giver mere Ost end den stummede Mælk.“
